

Oordeel Verantwoordingsorgaan PPF APG over 2015

Oordeel Verantwoordingsorgaan PPF APG over 2015

Inhoud

Oordeel van het VO	1
Advies van het VO	1
Verantwoording 2015.....	2
1. Communicatie	3
2. Toeslagbeleid.....	3
3. Financiële opzet en risicobeleid	4
4. Premiebeleid	5
5. Governance en toekomst pensioenfonds	6
6. Beleggingsbeleid.....	7
7. Kosten.....	7
8. Evenwichtige Belangenafweging.....	8

Oordeel van het VO

Samenvattend is het VO van oordeel dat het bestuur de belangen van alle belanghebbenden in 2015 op een evenwichtige en deskundige wijze heeft behartigd. Het bestuur heeft op adequate wijze ingespeeld op de vele ontwikkelingen die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan. Specifiek wil het VO daarbij de complimenten geven voor de implementatie van het digitale platform: mijnppf-apg.nl.

Ook de komende jaren zijn er veel ontwikkelingen die op PPF-APG afkomen. Wij vinden het belangrijk dat het bestuur in 2016 een strategische discussie voert over de toekomst van het fonds en de kosten van de pensioenuitvoering in het bijzonder. Wij waarderen de open houding van het bestuur om hierover de dialoog te zoeken met de diverse stakeholders en dragen graag bij aan de visieontwikkeling.

Advies van het VO

In 2015 heeft het bestuur het beleid geactualiseerd op het gebied van de premie, toeslagen, risicoprofiel, beleggingen en het herstelplan. Het VO constateert dat het bestuur studies heeft verricht naar de effecten van de beleidswijzigingen en beveelt aan om hier ook in het jaarverslag nadrukkelijk verantwoording over af te leggen. Specifiek over:

- De wijze waarop de evenwichtige belangenafweging is vormgegeven;
- Potentiële gevolgen van de verhoging van het risicoprofiel voor deelnemers, slapers en gepensioneerden, bijvoorbeeld voor de kans op indexatie en korting (de vereiste dekkingsgraad neemt toe van 117,7% naar 128,3%; overigens deels als gevolg van wijziging van het toezichtkader);
- Haalbaarheid van het herstelplan in 10 jaar als rekening wordt gehouden met de dalende UFR;
- Het gerealiseerde rendement per beleggingscategorie op de langere termijn;

- Het verwachte neerwaartse effect dat verantwoord beleggen heeft op het beleggingsrisico.

Qua governance vraagt het VO, conform het advies van de Visitatiecommissie, aandacht voor:

- Vast agendapunt in bestuursvergaderingen over strategie en vastlegging besluitvorming;
- Heroverwegen invoering directiemodel met een directeur die ook deel uitmaakt van het bestuur;
- Blijven borgen van betrokkenheid van het VO bij het communicatiebeleid, nu het VO vanwege de nieuwe commissiestructuur niet meer direct betrokken is.

Verantwoording 2015

Het Verantwoordingsorgaan van PPF-APG (het VO) heeft het handelen van het bestuur over 2015 op acht voor het VO wezenlijke thema's beoordeeld. Het betreft communicatie, toeslagbeleid, financiële opzet en risicobeleid, premiebeleid, governance en toekomst pensioenfonds, beleggingsbeleid, kosten en evenwichtige belangenafweging. Ieder van deze thema's is volgens een vast stramien beschreven:

- De *norm*: de meetlat waarlangs het VO de besluiten van het bestuur legt;
- De *bevindingen*: de feitelijke constatering waarop het oordeel inzake het thema gebaseerd is;
- Het *oordeel* over het handelen van het bestuur op het betreffende thema;
- Een eventueel *advies* van het VO aan het bestuur over toekomstig handelen van het bestuur.

Het VO is tot dit oordeel en advies gekomen aan de hand van de door het bestuur ter beschikking gestelde gegevens:

- de verslagen van de bestuursvergaderingen in 2015
- het concept jaarverslag over 2015 van het bestuur
- de voorlopige jaarrekening 2015
- de rapportages van de Visitatiecommissie, de accountant en de certificerend actuaaris
- de ontvangen mondelinge toelichtingen van de Visitatiecommissie, certificerend accountant en de Accountmanager Vermogensbeheer APG.
- De in de loop van het jaar ontvangen adviezen en rapporten ten behoeve van het bestuur.

Hierna volgt een nadere toelichting van de bevindingen, oordeel en het advies per norm.

1. Communicatie

Norm:

Het VO hecht waarde aan het correct, tijdig, duidelijk en evenwichtig communiceren naar alle belanghebbenden van PPF-APG. Naast deze uitgangspunten hecht het VO waarde aan het inzichtelijk maken van keuzemogelijkheden en handelingsperspectief.

Bevinding:

1. PPF-APG heeft in 2015 het digitale platform MijnPPF-APG geïntroduceerd. Daarnaast zijn er verschillende deelnemers- en gepensioneerden bijeenkomsten georganiseerd.
2. Vanwege de nieuwe commissiestructuur binnen het bestuur, is het VO niet meer rechtstreeks betrokken bij de ontwikkeling van het communicatiebeleid. De Visitatiecommissie adviseert ook in de toekomst de betrokkenheid van het VO bij het communicatiebeleid te blijven borgen.

Oordeel:

Het VO is verheugd met de resultaten die in 2015 bereikt zijn op het gebied van communicatie. De lijn die het Bestuur volgt over 2015 op het gebied van communicatie in het algemeen en de lancering van de nieuwe digitale interactieve omgeving in het bijzonder, verdient een groot compliment.

Advies:

Het VO adviseert - conform de Visitatiecommissie - ook in de toekomst de betrokkenheid van het VO bij het communicatiebeleid te blijven borgen.

2. Toeslagbeleid

Norm:

PPF-APG indexeert ieder jaar de opgebouwde rechten en de te verrichten uitkeringen volgens de vastgestelde staffel. Het beleid is evenwichtig voor alle belanghebbenden en toekomstbestendig.

Bevinding:

1. De opgebouwde rechten van de actieve deelnemers zijn per januari 2015 met 0,2% en de rechten van gepensioneerden en slapers met 0,1 % verhoogd.
2. De lopende discussie met de fiscus over de open keuze tussen "de hoogste van prijs- of loonindexcompensatie" biedt een zeer geringe kans op mogelijke bovenmatigheid van de regeling.
3. De vraag van het VO over mogelijke onevenwichtigheid tussen het beleid voor actieven en inactieven is nog niet naar volle tevredenheid beantwoord.

Oordeel:

Het VO constateert dat de verhogingen voor 2015 conform de staffel zijn toegekend.

Advies :

1. Het VO roept het bestuur op in overleg te treden met sociale partners over de vraag of het verschil in behandeling bij het toeslagbeleid tussen actieven en inactieven wel evenwichtig is nu beiden uit overrendementen worden gefinancierd.
2. Ook constateert het VO dat er binnen de samenleving sprake is van ongenoegen over het presteren van pensioenfondsen. Om te voorkomen dat ook (gewezen) deelnemers vertrouwen in ons fonds verliezen, lijkt extra aandacht in de communicatie naar beide groepen over het niveau en de mogelijkheden van indexatie op haar plaats.

3. Financiële opzet en risicobeleid

Norm:

De financiële opzet van het fonds sluit aan bij de risicohouding van sociale partners en deelnemers en hierover wordt transparant gecommuniceerd.

Bevinding:

1. In het verslag van de certificerend accountant wordt gesteld dat aan de wettelijke verplichting inzake de beschrijving van risico's en onzekerheden is voldaan. Wel zou de risicoparagraaf verder verbeterd kunnen worden.
2. Uit de kerncijfers in het jaarverslag blijkt dat de vereiste dekkingsgraad is toegenomen van 117,7% naar 128,3%. In het jaarverslag worden 3 redenen genoemd voor deze toename:
 - a. Keuze bestuur: aangepaste staffel voor de renteafdekking met het oog op de lage rente (renteafdekking is verlaagd naar 35%);
 - b. Keuze bestuur: het verder expliciteren van het tactische beleggingsbeleid;
 - c. Externe oorzaak: nieuwe spelregels vanwege gewijzigde regelgeving.
3. Uit onderzoek naar de risicohouding van deelnemers en pensioengerechtigden blijkt dat zij hechten aan zekerheid en koopkrachtbehoud. Het bestuur geeft aan dat de risicohouding expliciet is vertaald aan de hand van ALM-analyses. De verwachte effecten van het gewijzigde risicoprofiel voor deelnemers zijn niet toegelicht in het conceptjaarverslag.
4. In het herstelplan 2015 was de verwachting dat het fonds binnen 6 jaar voldoende hersteld zou zijn. In het herstelplan 2016 is deze verwachting bijgesteld naar 9 jaar. De Visitatiecommissie beveelt aan in de communicatie aandacht te geven aan de haalbaarheid van het herstelplan mede in het licht van een meer realistische vertaling van de huidige economische omstandigheden. De vermoedelijke ontwikkeling van de UFR in de komende jaren, heeft een jaarlijks negatief effect op de dekkingsgraad. Deze is niet meegenomen in de herstelplannen en maakt herstel naar de vereiste dekkingsgraad extra lastig.

Oordeel:

Het gekozen beleid lijkt met name gericht op indexatie en minder op nominale zekerheid.

Advies:

1. Het VO beveelt aan om transparanter te rapporteren in het jaarverslag over de verwerking van de risicohouding van deelnemers en sociale partners en over de gevolgen van de gemaakte keuzes m.b.t. de kansen op korten en gedeeltelijk of volledig indexeren.

2. Het VO beveelt aan om in het jaarverslag en in de communicatie naar deelnemers aandacht te besteden aan de haalbaarheid van het herstelplan inclusief het effect van de dalende UFR en de overige risico's.

4. Premiebeleid

Norm:

Het bestuur maakt een expliciete afweging van de risico's en de belangen van de verschillende belanghebbenden bij het premiebeleid, inclusief de hoogte van de rekenrente.

Bevinding:

1. Het bestuur van PPF-APG heeft gekozen voor een andere premiesystematiek vanaf 2016. De premie wordt voortaan gedempt op basis van het verwacht reëel rendement. In het bestuursverslag bij het jaarverslag merkt het bestuur expliciet op dat deze andere wijze van berekenen ervoor zorgt dat de pensioenpremie voor de komende jaren tamelijk stabiel zal zijn. Ook geeft het bestuur aan dat een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur is om regelmatig te toetsen of de van tevoren verwachte gemiddelde rendementen ook daadwerkelijk worden gehaald. Verder merkt het bestuur op dat de vooruitzichten voor 2016 best zorgelijk zijn en dat in het kader van een financieel crisisplan wordt gekeken naar de mogelijkheid van een herstelpremie.
2. Aandachtspunt bij de vormgeving van het nieuwe premiebeleid is dat de premie nu jaarlijks leidt tot een daling van de dekkingsgraad met 0,6 tot 0,8% in het herstelplan 2015. Bij de premievaststelling voor 2016 is expliciet aan bod gekomen dat de premiedekkingsgraad per september 2015 slechts 69% bedroeg, waardoor de premie lager is dan benodigd om nieuwe pensioenopbouw te financieren. Op de lange termijn verwacht PPF-APG voldoende rendement (5,4%) te behalen om nieuwe aanspraken te kunnen financieren inclusief indexatie-ambitie (2,2%). Bij dit rendement is ook gekeken naar de eigen lange termijn verwachtingen van het fonds, maar daarbij is uitgegaan van rendementen in de evenwichtssituatie van de economie, dus zonder aanpassingsperiode om vanuit de huidige stand in de evenwichtssituatie te geraken.
3. De evenwichtigheid is meegewogen bij de besluitvorming over het premie- en toeslagbeleid voor 2016. Doordat zowel een beperkte indexatie kan worden gegeven als een beperkte premieverlaging, gaan alle groepen er in beperkte mate op vooruit in 2016.

Oordeel:

De belangen zijn evenwichtig afgewogen bij de vaststelling van de premie voor 2016. Binnen het premiebeleid kan er in de toekomst spanning ontstaan tussen de keuze voor premiestabiliteit enerzijds en de keuze voor het in rekening kunnen brengen van een herstelpremie anderzijds. Het VO kan op dit moment aan de hand van het vastgestelde beleid niet beoordelen of dit ook in de toekomst evenwichtig zal uitpakken.

Advies:

1. Het VO ondersteunt het voornemen van het bestuur om regelmatig te toetsen of de van tevoren verwachte gemiddelde rendementen ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. Een specifiek aandachtspunt daarbij is om te monitoren of de premie niet al te sterk inwerkt tegen het

beoogde herstel van de financiële positie van het fonds en of het wenselijk is om een prudentie-marge in te bouwen voor eventuele tegenvallers in het verwachte rendement.

2. Volg het advies van de certificerende actuaire om onderzoek te doen naar de grondslagen van de kostencomponent in de premie .
3. Verschaf inzicht in de gevolgen van de huidige, niet evenwichtssituatie voor het premiebeleid.

5. Governance en toekomst pensioenfondsen

Norm:

Aanvullend op de wettelijke adviesbevoegdheden, vindt vroegtijdig afstemming plaats tussen bestuur en VO over doelen en beleidsuitgangspunten (PW art 102 a) .

Het bestuur dient een missie, visie en strategie te hebben en te beschrijven in het jaarverslag in hoeverre de gestelde doelen bereikt zijn. (Code PF: 3; 18)

Over de beleidskeuzes legt het bestuur verantwoording af aan het VO (PW art 115, 115a, Code PF 19)

Bevinding:

1. Binnen een werkgroep van het bestuur zijn in 2015 discussies gevoerd rondom de toekomst van het fonds en de strategie.
2. Het VO constateert vanuit het verslag van de Visitatie Commissie dat er in 2015 ‘besloten vergaderingen’ gehouden zijn, welke niet genotuleerd zijn en waar het VO derhalve geen oordeel over kan vellen.
3. Er is een discussie over het invoeren van een directiemodel, ter ondersteuning van het bestuur.

Oordeel:

1. Het VO constateert met instemming dat binnen het bestuur de discussie over de toekomst van het fonds op de agenda staat en dat daarbij specifieke aandacht zal uitgaan naar de kosten van de pensioenuitvoering.
2. Het bestuur zoekt steeds vaker de samenspraak met het VO. Het VO pleit ervoor dit in onderling overleg meer gestructureerd aan te pakken.

Advies:

1. Het VO is inmiddels aangesloten op de strategiediscussie en gaat graag verder in dialoog met het bestuur over de strategie.
2. Om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen, dient er meer informeel overleg tussen de voorzitters van bestuur en VO plaatsvinden teneinde onderwerpen te agenderen. Ook zou het VO eerder over (concept-) bestuursverslagen moeten beschikken, zodat zij haar taak tijdig kan vervullen, beter weet wat er op de agenda van het bestuur staat en de dialoog hieromtrent zonodig ook zelf op gang kan brengen.
3. Het VO stemt in met de adviezen van de Visitatiecommissie over de besloten bestuursvergaderingen, de wijze van verslagleggen en de invoering van een directiemodel met een directeur die ook deel uitmaakt van het bestuur. Specifiek op het directiemodel verzoekt het VO het bestuur om nog eens kritisch te kijken of het invoeren van een dergelijk model daadwerkelijk bijdraagt aan het beoogde doel van vermindering van de afhankelijkheid van APG.

6. Beleggingsbeleid

Norm:

Het bestuur belegt maatschappelijk verantwoord en duurzaam en communiceert hierover transparant.

Bevinding:

1. Het bestuur heeft maatschappelijk verantwoord en duurzaam handelen als beginsel gedefinieerd.
2. PPF-APG belegt voornamelijk in de APG fondsen en committeert zich aan het APG-brede ESG-beleid.

Oordeel:

Doordat PPF-APG zich naar buiten toe committeert aan het APG-brede ESG beleid, dat zich kenmerkt door een inclusief beleggingsbeleid (geef aan waarom je op grond van tevoren gedefinieerde ESG-criteria in een bedrijf belegt) is onduidelijk welke criteria PPF-APG voor zichzelf hanteert ten aanzien van maatschappelijk verantwoord en duurzaam beleggen.

Hoe toetst het bestuur dat deze normen door APG worden meegenomen binnen de APG-fondsen.

Advies:

1. Het VO beveelt aan om in het jaarverslag weer te geven op welke wijze en in welke mate zij haar eigen normen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord en duurzaam beleggen terugziet in het door APG gevoerde beleggingsbeleid.
2. In het bestuursverslag staat (blz. 15) dat verantwoord beleggen een neerwaarts effect heeft op het risico. Het VO adviseert om in het jaarverslag te rapporteren in hoeverre verantwoord beleggen heeft bijgedragen aan het verkrijgen van het gewenste risicoprofiel.
3. Geef in het jaarverslag aan welke het gemiddelde gerealiseerde rendement – over alle assets - is gedurende een langere reeks van jaren.

7. Kosten

Norm:

Het bestuur geeft inzicht in de kosten, op basis van een vergelijking met een peergroup of een benchmark. Het niveau van de uitvoeringskosten moet in beginsel in lijn liggen met voor pensioenfondsen in die peergroup of benchmark gebruikelijke kosten. Ook dient er kritisch gekeken worden of de kosten van het vermogensbeheer in relatie staan tot de geleverde prestaties.

Bevinding:

1. De uitvoeringskosten van PPF- PG zijn naar het eigen oordeel van het bestuur, hoog. De kosten per deelnemer zijn € 480,-. Het bestuur is zich hiervan bewust, maar is er tot op heden niet in geslaagd de kosten te verlagen.
2. Het bestuur heeft de kosten vergeleken aan de hand van een CEM-benchmark en een IBI-benchmark.

3. Er zijn geen ambities opgenomen in het jaarverslag met betrekking tot kostenreductie.

Oordeel:

Het VO vraagt al enkele jaren aandacht voor de hoogte van de uitvoeringskosten. Het VO is dan ook verheugd met de mededeling van het bestuur dat de hoogte van de uitvoeringskosten specifiek worden meegenomen in de strategiediscussie over de toekomst van het fonds in 2016.

8. Evenwichtige Belangenafweging

Norm:

De Code Pensioenfondsen geeft aan dat het Bestuur verantwoording aflegt over haar beleid en de gerealiseerde uitkomsten, waarbij een evenwichtige belangenafweging dient te worden meegenomen. Deze verantwoording dient in ieder geval deel uit te maken van het jaarverslag.

Bevinding:

Ten behoeve van het realiseren van haar doelstellingen neemt het Bestuur diverse beginselen als basis. In de ABTN is uitgebreid aandacht voor evenwichtige belangenafweging en ook in het bestuursverslag over 2015 zet het Bestuur deze beginselen verder uiteen. Een van haar beginselen wordt als volgt weergegeven:

'Het pensioenfonds streeft naar een evenwichtige verdeling van risico's en rendementen tussen generaties en legt hier verantwoording over af'.

Oordeel:

Het Bestuur besteedt voldoende aandacht aan evenwichtige belangenafweging bij haar besluitvorming, maar dit komt niet expliciet tot uitdrukking in het jaarverslag.

Advies:

Het VO beveelt aan om in het jaarverslag nadrukkelijker aandacht te besteden aan de wijze waarop de evenwichtige belangenafweging is vormgegeven.
